

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry – jäljempänä AMKE –esittää lausuntonaan alla mainituista lakiesityksestä seuraavaa

AMKE kannattaa alla mainittuja lakiesityksiä mutta haluaa kiinnittää huomioita seuraaviin seikkoihin:

Lakiesitykset ovat kiinteästi sidoksissa toisiinsa. Niiden välillä on kuitenkin ristiriitaisuuksia mm. ajallisen ulottuvuuden osalta. Rakenteellisen uudistamisen osalta uusi järjestäjäverkkorakenne tulee voimaan vuonna 2017, vain yhden vuoden mahdollisella siirtymäajalla. Rahoituksen osalta koulutuksen järjestäjillä on usean vuoden mittaisen siirtymäajan turvin mahdollisuus sopeuttaa toimintansa uutta mallia vastaavaksi. On varmistettava, että nykyisen rahoitusjärjestelmän aikana toteutetut leikkaukset eivät vaikutuksiltaan kertaannu uuden järjestelmän astuttua voimaan. Kaikkien lakiesitysten ja uudistusten pitää mahdollistaa koulutuksen joustava toteuttaminen työelämän ja yksilöiden tarpeista lähtien. AMKE kantaa myös huolta siitä, ettei järjestäjäverkkoa ja rahoitusta koskevissa lakiesityksissä ja niiden vaikutusten arvioinnissa ole huomioitu nuoriso- ja koulutustakuun toteuttamista. Syrjäytymisuhan alla olevien nuorten ja aikuisten mahdollisuudet saada riittävästi tukea ja ohjausta sekä laadukasta koulutusta voivat vaarantua. Rakenteellisen ohjelman edellyttämien säästöjen toteuttamisvaihtoehtoja ei ole selvitetty riittävästi ja niiden yhteisvaikutusten arviointi on puutteellinen.

Lausunto hallituksen esityksestä laeiksi lukiolain, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Lakiesityksessä ehdotetaan muutettavaksi lukiolakia, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettua lakia ja vapaasta sivistystyöstä annettua lakia. Lailla muutettaisiin lukio- ja ammatillisen koulutuksen järjestämisluvan myöntämistä ja peruuttamista koskevia säännöksiä. Lait tulevat esityksen mukaan voimaan 1.1.2017.

Lakiesityksessä todetaan että ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen järjestäjäverkkoa tiivistetään. Tavoitteena on vahvojen ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen järjestäjien toimintaedellytysten, yhteistyön ja laadun parantaminen ja jatko-opintoihin sekä työelämän tarpeisiin vastaavan koulutuksen valtakunnallisen ja alueellisen saavutettavuuden turvaaminen.

AMKE pitää perusteltuna ja oikeasuuntaisena sitä, että lakiesityksellä halutaan tehostaa koulutusjärjestelmän toimintaa ja suunnata resurssit laadukkaan ja sekä yksilön että työelämän tarpeisiin vastaavan laadukkaan koulutuksen järjestämiseen.

Lakiestys korostaa voimakkaasti sitä, että järjestämis lupaharkinta perustuu kokonaisharkintaan. Kriteerejä ei ole eivätkä ne näin ollen ole koulutuksen järjestäjien tiedossa. Tämä heikentää järjestämis lupien hakemiseen ja arviointiin liittyvää läpinäkyvyyttä ja tasa-arvoisuutta koulutuksen järjestäjien välillä.

AMKE edellyttää, että kriteeristön tulee perustua tuloksellisuuteen, laatuun ja vaikuttavuuteen. Raja-arvojen ja kriteerien tarkempien määrittelyjen täytyy olla olemassa ja järjestäjien tiedossa ennen kuin järjestämis lupaprosessi voidaan käynnistää. Muuten järjestämis lupien hakemisessa ja arvioinnissa painotettava läpinäkyvyys ja tasa-arvo koulutuksen järjestäjien välillä eivät toteudu.

AMKE toteaa myös, ettei lakiesityksissä ole huomioitu riittävästi mahdollisuutta koulutuksen järjestäjien toiminnan kehittämiseen ja laadun parantamiseen. Määräaikainen järjestämis lupa myönnetään esityksen mukaan ainoastaan vuodeksi, eikä tämän siirtymäajan aikana voida osoittaa toiminnan kehittämistä uusia vaatimuksia vastaavaksi. Myös opiskelijan oikeusturvan näkökulmasta vuoden mittainen määräaikainen lupa on liian lyhyt.

AMKE esittää, että vuoden määräaikaisuutta tulee pidentää kolmeen vuoteen, jolloin opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa opintonsa loppuun sen koulutuksen järjestäjän oppilaitoksessa, jossa opinnot on aloitettu.

AMKE haluaa korostaa, että lakiesityksessä esitetty ministeriön oikeus peruuttaa tulevaisuudessa järjestämis lupa ilman koulutuksen järjestäjän hakemusta, ei rauhoita tilannetta vuoden 2017 uuden järjestäjäverkon rakenteen osalta ja vaikeuttaa koulutuksen järjestäjien keskittymistä ydintehtäväänsä eli laadukkaan koulutuksen tuottamiseen yksilöiden ja työelämän tarpeiden pohjalta.

AMKE edellyttää, että koulutuksen järjestäjälle tulee aina antaa mahdollisuus tulla kuulluksi ja antaa mahdollisuus korjata tai kehittää toimintaansa ennen järjestämis luvan peruuttamista.

Oppisopimuskoulutuksen tulee olla jatkossa sekä perustutkinnon että aikuiskoulutuksen laeissa, jolloin turvataan joustavuus koulutuksen järjestämisessä. Tällöin mahdollistuu selkeästi joustavampi eteneminen mm. 2+1 tai 1+2 tai muiden innovatiivisten toteutusmallien toteuttamiseen joko

oppisopimuksena tai laajennettuna työssäoppimisena sekä yksilön tarpeet että työelämän mahdollisuudet huomioiden.

Lausunto hallituksen esityksestä laiksi koulutuksen rahoituksesta

AMKE pitää perusteltuna rahoitusmallia, joka painottaa koulutuksen järjestäjien toiminnan tuloksellisuutta.

AMKE toteaa kuitenkin, että uuden rahoitusmallin tavoitteet; ennakoitavuus, läpinäkyvyys ja selkeys eivät ammatillisen koulutuksen osalta toteudu. Ehdotettu rahoitusmalli on monimutkainen ja järjestäjän näkökulmasta vaikeaselkoinen.

Kustannusperusteisen rahoituksen muuttaminen talousarvioperusteiseksi vaikeuttaa koulutuksen järjestäjän rahoituksen ennakoitavuutta.

AMKE esittää nykyisen järjestelmän säilyttämistä.

Uudessa rahoitusmallissa koulutustoiminnan tuottojen ja kustannusten toteutuminen eivät kohtaa. Suoritus- ja vaikuttavuusrahoitusosuudet toteutuvat jälkijättöisesti.

AMKE esittää, että suorite- ja vaikuttavuusrahoituksen määräytymistä tarkistetaan.

Yksityisen koulutuksen järjestäjän alv-käsittelyn muutos ns. euro eurosta periaatteelle saattaa ammatillisen koulutuksen alv-käytänteessä samaan asemaan jossa yksityiset ammattikorkeakoulut tulevat olemaan uudessa rahoituksessa. Esitetyssä muodossa alv- käytänte saattaa johtaa siihen tilanteeseen, että kiinteistöjen käytön osalta alv-käytäntö olisi erilainen kuin yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen osalta on. Kiinteistön käytön, vuokrauksen arvonlisäverokäytännön osalta rahoituksen uudistuksen yhteydessä ammatillisen koulutuksen yksityisen koulutuksen järjestäjän alv- kohtelu tulee olla vastaava kuin ammattikorkeakouluilla.

Koulutuksen järjestäjien yhdistymisiin liittyy merkittäviä omaisuuden ja kiinteistöjen siirtoja tai kiinteistöistä luopumisia. Lakiluonnoksessa tai sen perusteluissa ei ole otettu kantaa varansiirtoveroihin tai kiinteistöjen rakentamiseen saadun valtionrahoituksen palauttamiseen. Nämä ovat järjestäjän kannalta merkittäviä taloudellisia kysymyksiä. Verotusjärjestelyt ovat olleet merkittävä osa ammattikorkeakoulu-uudistusta ja ne on huomioitava myös toisen asteen koulutuksen rakenneuudistuksessa.

AMKE toteaa, että vaikuttavuusrahoituksen palautteiden osalta rahoituksen peruste on epäselvä.

AMKE edellyttää, että vaikuttavuusrahoitusosiossa on oltava selkeät ja yksiselitteiset mittarit.

Vaikuttavuusrahoituksesta puuttuu kokonaan työelämältä kerättävä palaute. Opiskelijan työssäoppimis palaute on osa opiskelijapalautetta.

AMKE edellyttää, että aidosti työelämältä kerättävä palaute tulee olla osa vaikuttavuusrahoituksen perusteita.

Keskeyttämisen vähentäminen rahoitusperusteena on epäoikeudenmukainen. Se ei huomioi koulutuksen järjestäjiä, jotka ovat jo aiemmin menestyksellisesti kouluttaneet opiskelijansa tutkintoon asti.

Laki tulee voimaan 1.1.2017. Uuteen malliin siirrytään kuitenkin asteittain 2017 – 2021.

AMKE esittää, että siirtymäkaudelle määritellään vuosittainen rahoitusosuuden muutoksen maksimi, esim. +/- 3 prosenttia.

AMKE on vakavasti huolissaan siitä, että uusi rahoitusmalli ei kannusta syrjäytymisen ehkäisyyn eikä koulutustakuun sekä ammatilliseen koulutukseen valmistavan ja valmentavan koulutuksen toteuttamiseen.

Luonnoksessa esitetään, että kolmen vuoden aikarajaa ei ole perusteltua soveltaa kaksoistutkintoa suorittavaan opiskelijaan. Lakiluonnoksessa ei ole kuitenkaan täsmennetty aikarajaa, jota sovelletaan kaksoistutkintoa suorittavien osalta.

AMKE esittää, että aikaraja on määritettävä myös kaksoistutkintoa suorittavalle opiskelijalle. Huomioitavaa on, että myös muita vastaavan tyyppiseen perusteluun pohjautuvia syitä saattaa nousta esille kolmen vuoden aikarajan ylittämiseksi.

Lausunto hallituksen esityksestä ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain ja opetus ja kulttuuritoimen lain muuttamisesta (säännökset näyttötutkintojärjestelmän kehittämisestä)

AMKE pitää perusteltuna ja oikeansuuntaisena esityksen tavoitteita eli näyttötutkintojärjestelmän työelämälähtöisyyden vahvistamista, eri toimijoiden roolien selkeyttämistä sekä sitä että näyttötutkintojärjestelmä tuottaa työelämään sen tarvitsemaa osaamista ja että eri toimijat voivat luottaa järjestelmän laatuun.

Esityksen mukaan tutkintotoimikuntien jäsenet edustaisivat työnantajia, työntekijöitä ja opetusala.

AMKE esittää, että opetusalan edustaja muutetaan koulutuksen järjestäjän edustajaksi. Näin ollen koulutuksen järjestäjällä työnantajana olisi mahdollisuus valita tutkintotoimikunnan jäseneksi sellaisen henkilön, jolla on paras osaaminen ja edellytykset toimia ko. tutkintotoimikunnassa.

AMKE esittää, että näyttötutkinnon järjestäjinä eivät voi toimia muut kuin toimijat, joilla on koulutuksen järjestämislupa. Koulutuksen järjestäjien edellytykset toimia laadukkaina näyttötutkintojen järjestäjinä on järjestämislupien hakemisen yhteydessä arvioitu ja tullaan arvioimaan, eikä muiden tahojen vastaavien edellytysten tasoa voida luotettavasti todeta.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys AMKE ry, hallitus

Tellervo Tarko

Toiminnanjohtaja

Hanne Päälä

erityisasiantuntija

